

Tisztelt Gyászó Gyülekezet!

Ez év január 8-án a Kárpát-medence virágos kertjének egyik legkiválóbb ismerője hagyott itt bennünket. Csapody István, a magyarhoni botanika kiemelkedő alakja e földi létben nem találkozik már többé szeretett virágaival, a Szárhalom boldogasszony papucsával, az általa megtalált gérbiccsel, a Hidegvízvölgy struccharasztjával. Üres a növényprés, nem kerül több adat a terepi naplóba, porosodni kezd a segítségként elmaradhatatlan írógép.

Eljött a perc, hogy Csapody Istvánnak, a botanikusnak alakját és tevékenységét felidézzük, s tisztelegjünk munkássága előtt.

A növények iránti rajongására már gimnazista korában felfigyelt a szintén soproni születésű Kárpáti Zoltán botanikaprofesszor, aki atyai jóbarátként támogatta őt mindvégig életében. De a megpróbáltatásokkal, hányattatásokkal tűzdelt életút első kudarcát már fiatalon kellett megélnie, 1948-ban a kitüntetéses érettségi ellenére "világnézeti okok" miatt elutasították jelentkezését a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Természettudományi Karára.

Elkötelezettségét, tehetségét és szorgalmát felismerve Fehér Dániel professzor, a Főiskola Növénytan Intézetének vezetője e kudarc után maga mellé vette, s egy évvel később az Erdőmérnöki Fakultásra is felvételt nyert. Tudására jellemző, hogy hallgatótársai Tőle, s nem az illetékes oktatótól tanulták a növények ismeretét, mi több: szeretetét, mert a scientia amabilis ő csak a legnagyobb odaadással tudta művelni. Szerencsés fordulat, hogy 1953-ban, az erdőmérnöki diploma megszerzése után meghívást kapott a Növénytan Intézetbe, s egy sikerekkel kecsegtető szakmai életút kezdetét vehette. Az öröm és a lehetőség nem tartott sokáig, 1958-ban "szilárd világnézete" miatt megfosztották a katedrától, a botanika hivatásszerű művelésétől. Pedig nevét, eredményeit határainkon belül már ekkor, fiatal korában jól ismerték, a botanika atyái, mint Jávorka Sándor, Boros Ádám, Pénzes Antal szűk szakmai körükbe fogadták. A Főiskoláról való eltávolítása után menedéket jelentett számára a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság Termőhelyfeltáró Csoportja, de választott és szeretett tudományterületének műveléséhez az időt jobbára már csak az éjszakákból, hétvégekből kellett elvennie.

Mit is tett Csapody István, a növények barátja a botanikai szakterület művelése terén? A rideg statisztika 4 könyvet, csaknem 200 tudományos és ismeretterjesztő dolgozatot, több száz növénytársulási táblázatot, jó tucat vegetáció-térképet, s több ezer herbáriumi lapot vés fel az utókornak. De emellett, vagy talán ennél is fontosabb, hogy korbéli pályatársain túl megismerhette őt a mostani fiatal botanikusgeneráció, akiknek szakkönyvtárával, jegyzeteivel, herbáriumával és lenyűgöző, de sohasem hivalkodó tudásával tanítómesterévé vált. Mert nem volt olyan doktorandusz, diplomatervező, diákkörös hallgató, aki ne kereste volna fel őt útbaigazításért, jó tanácsért, segítségért, egy-egy növény meghatározásáért. Ha a katedrán nem is, de dolgozószobájában és a terepen megadatott neki a tanítás öröme. Bár ezért elismerésre nem vágyott, a Soproni Egyetem – a korábbiakért talán engesztelésképpen is – 1991-ben címzetes egyetemi tanárává, 2000-ben pedig díszdoktorává fogadta.

Kedves Pista Bácsi!

Fiatal kollégáim nevében is e helyen nagy hálával kell köszönetet mondanom mindazért a segítségért, amit önzetlenül, atyai jóbarátként adtál nekünk. Támogatásodat – melyet életre szóló ajándékként viszünk magunkkal – nem felejtjük el soha. Mélységesen sajnáljuk viszont, hogy legnagyobb közös vállalkozásunkat, a Sopron környéki flóra összegző művét, megjelenésekor, néhány hónap múlva már nem tarthatod a kezdedben.

Tisztelt Gyászoló Gyülekezet!

Sopron városához több neves növénytudós, így Gensel János Ádám orvosbotanikus, Deccard Kristóf János fűvész, Kitaibel Pál, Gombocz Endre, Kárpáti Zoltán botanikus neve fűződik. E sorba méltán kívánkozik Csapody Istváné is, akinek munkássága javarészt szülővárosához és környékéhez kötődik. A legnagyobb hazai florista, Kitaibel Pál sírfelirataként a hálás utókor az alábbiakat véste:

Gaude Hungaria,
quae talem tulisti.

Ugyanezek a szavak illenek most e szomorú pillanatban is:

Légy büszke Magyarországra (és benne Sopron is),
hogy ilyen fiat adtál a világnak!